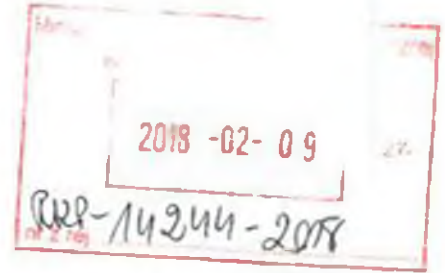

MRP i PS

KAN825819

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
EWA POLKOWSKA

LPO.410.031.05.2017
P/17/094

Warszawa, *SP* 2018 r.

Pani
Elżbieta Rafalska
Minister
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Szanowne Pani Minister,

W załączeniu przekazuję wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli dotyczące kontroli P/17/094 „Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych”.

Z wyrazami szacunku
[Signature]

**WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**
Ewa Polkowska

LPO.410.031.05.2017

P/17/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli¹

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/17/094 - Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
<i>Kontroler</i>	Klaudia Dziamska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/196/2017 z dnia 24 listopada 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa (dalej również: Ministerstwo)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej również: Minister) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Najwyższa Izba kontroli pozytywnie ocenia działania Ministra na rzecz zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ministerstwo aktywnie uczestniczyło w opracowaniu rządowych programów i strategii działań służących zwiększeniu dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, a także opiniowało strategiczne dokumenty kształtujące politykę państwa w tym obszarze. Podejmowane działania dotyczyły także inicjatywy ustawodawczej, obejmowały analizę stanu prawnego i ocenę, czy obowiązujące przepisy gwarantują stosowanie specyficznych rozwiązań zapewniających osobom starszym i niepełnosprawnym pełną dostępność do przestrzeni publicznej. W Ministerstwie systematycznie monitorowano efekty działań podejmowanych w kraju na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej. Wyniki ewaluacji wykorzystywano do skorygowania założeń programów rządowych, tak aby podnieść skuteczność działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

¹ Kontrola objęta lata 2016-2017, a także działania wcześniejsze, które oddziaływały na kontrolowany obszar.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kształtował politykę społeczną wobec grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności lub wieku, przy pomocy Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych. Działalność Ministra w tym zakresie wspierały również: Zespół do spraw Wykonywania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych³, Krajowa Rada Konsultacyjna do spraw Osób Niepełnosprawnych⁴, Polska Rada Języka Migowego⁵, Rada do spraw Polityki Senioralnej⁶ oraz Zespół do spraw Opracowania Rozwiązań w zakresie Poprawy Sytuacji Osób Niepełnosprawnych i Członków ich Rodzin⁷. Były to interdyscyplinarne zespoły o charakterze opiniodawczo-doradczym, w skład których wchodziłi przedstawiciele poszczególnych resortów.

(dowód: akta kontroli str. 298-571, 697-782)

2. We wrześniu 2012 r. Polska ratyfikowała Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (dalej: Konwencja)⁸, czym zobowiązała się do podjęcia odpowiednich środków w celu zapewniania osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu i komunikacji, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych (art. 9 Konwencji). Minister Pracy i Polityki Społecznej, w sierpniu 2013 r., powołał Zespół do spraw wykonywania postanowień Konwencji (dalej: Zespół). Do zadań Zespołu należała m.in. wymiana informacji w sprawie działań związanych z wdrażaniem postanowień Konwencji oraz informacji na temat planowanych zmian rozwiązań prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych lub innych, mogących mieć wpływ na ich sytuację. Członkowie Zespołu, na posiedzeniach w latach 2016-2017, omawiali m.in. zidentyfikowane problemy w dostosowaniu serwisów internetowych do standardów Web Content Accessibility Guidelines (WCAG)⁹, bariery w dostępie osób niepełnosprawnych do służb alarmowych (pod numerem alarmowym 112) oraz założenia projektu kodeksu urbanistyczno-budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 294-376)

Zespół, w ramach prac dwóch podzespołów, uczestniczył w opracowaniu założeń strategii na rzecz osób niepełnosprawnych (podzespół ds. opracowania strategii) oraz w pracach zmierzających do zwiększenia dostępności serwisów internetowych wszystkich ministerstw (podzespół ds. publicznych serwisów internetowych). W efekcie tych prac, w 2017 r. Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych skierował do kierowników poszczególnych resortów prośbę o zwrócenie uwagi na dostępność dla czytników ekranu (rozwiązanie wspomagające osoby niewidzące) formatów materiałów przesyłanych do Rządowego Centrum Legislacji.

(dowód: akta kontroli str. 636-637)

³ Zarządzenie nr 26 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. Urz. M.P. poz. 27); zarządzenie Nr 37 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2013 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. Urz. M.P. poz. 38); zarządzenie Nr 7 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do spraw wykonywania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. Urz. M.P. poz. 7).

⁴ Art. 42 - 44 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2048 ze zm.).

⁵ Art. 19 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017, poz. 1824).

⁶ Zarządzenie nr 9 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie powołania Rady do spraw Polityki Senioralnej (Dz. Urz. M.P. Sp. poz. 9).

⁷ Zarządzenie nr 89 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie Zespołu do spraw Opracowania Rozwiązań w zakresie Poprawy Sytuacji Osób Niepełnosprawnych i Członków ich Rodzin (M.P. poz. 850).

⁸ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169), ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 r.

⁹ W tłumaczeniu na język polski, wytyczne dotyczące ustaleń w dostępie do treści publikowanych w internecie.

Do zadań Zespołu należało również współdziałanie w sprawie przygotowania sprawozdań Rady Ministrów z realizacji zobowiązań wynikających z Konwencji. Takie sprawozdanie, w myśl art. 35 Konwencji, państwa przedkładają Komitetowi do spraw osób niepełnosprawnych w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie Konwencji, a następnie przynajmniej co cztery lata. Polska, pierwsze sprawozdanie o prawie i realizowanych programach¹⁰, złożyła 24 września 2014 r. Sprawozdanie będzie rozpatrywane przez Komitet w marcu 2018 r. W sprawozdaniu, w części dotyczącej dostępności (art. 9 Konwencji), wskazano akty prawne (m.in. ustawy: o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o transporcie kolejowym, Prawo budowlane, Prawo przewozowe, Prawo komunikacyjne, Prawo pocztowe i Prawo zamówień publicznych, wraz z rozporządzeniami wykonawczymi), a także normy i standardy, które miały sankcjonować prawo niepełnosprawnych osób do dostępu do przestrzeni publicznej na zasadzie równości z innymi osobami. W sprawozdaniu wskazano też inne działania mające sprzyjać poprawie dostępności przestrzeni publicznej, w tym propagowanie przez Ministerstwo zasad projektowania uniwersalnego, m.in. poprzez organizację konferencji, publikację opracowań i materiałów promocyjnych, współpracę z uczelniami wyższymi, instytucjami kultury oraz jednostkami samorządu terytorialnego. W latach 2012-2014¹¹ opracowano pierwszy w Polsce system identyfikacji wizualnej projektowania uniwersalnego, prowadzono prace nad założeniami kodeksu urbanistyczno-planistycznego oraz powołano Polski Komitet Normalizujący, któremu powierzono opracowanie norm dla urządzeń ułatwiających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym, orientację w przestrzeni publicznej, dostęp do budynków i obiektów, a także dla przedmiotów codziennego użytku, odzieży, obuwia oraz sprzętu rehabilitacyjnego i wspomagającego.

(dowód: akta kontroli str. 294-297, 1111-1117)

W ramach ogłoszonych przez Ministerstwo konkursów, prowadzone były działania monitorujące wdrażanie zasad wynikających z Konwencji. I tak Polskiemu Forum Osób Niepełnosprawnych powierzono opracowanie raportu identyfikującego bariery prawne, administracyjne i organizacyjne we wdrażaniu postanowień Konwencji. Opracowanie raportu przewidziano na koniec lutego 2018 r. W 2016 r. opracowano raport syntetyczny „Bariery prawne, administracyjne i organizacyjne wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz kierunki działań dotyczące przezwycięzania tych barier” (dalej: Raport)¹², w którym przedstawiono m.in. bariery w realizacji warunków dostępności, określonych w art. 9 Konwencji. W Raporcie omówiono zidentyfikowane bariery związane z dostępnością: architektoniczną (budynki, drogi, budowle), środków transportu, usług administracji publicznej, usług telekomunikacyjnych i pocztowych oraz innych usług. Scharakteryzowano też bariery dostępności w poszczególnych obszarach oraz przedstawiono propozycje zmian w obowiązujących przepisach (np. w ustawach: o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o publicznym transporcie, o systemie powiadamiania ratunkowego, Prawo budowlane, Prawo komunikacyjne, Prawo pocztowe, Prawo bankowe, Prawo zamówień publicznych, oraz rozporządzeniach wykonawczych do tych ustaw).

(dowód: akta kontroli: 1024-1110)

Raport przygotowano w ramach realizacji projektu „Wdrażanie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa”. Zostanie on wykorzystany przez

¹⁰ Za lata 2012-2014 (do czasu złożenia sprawozdania).

¹¹ Do czasu złożenia sprawozdania w 2014 r.

¹² Raport upubliczniono na stronie internetowej Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych (<http://www.pfon.org/raport/raport-syntetyczny#raport-syntetyczny>).

Ministerstwo do opracowania „Strategii na rzecz osób niepełnosprawnych” (dalej: Strategia). Według założeń, Strategia pozwoli na usystematyzowanie dotychczasowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in. w obszarach: praca, zatrudnienie, zdrowie, usługi społeczne, edukacja, dostępność oraz kształtowanie świadomości społecznej. Prace nad Strategią koordynuje Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych, ich zakończenie zaplanowano na koniec I kwartału 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 10-13, 289-293)

W ramach konkursu „Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej pod kątem realizacji praw osób niepełnosprawnych”, w 2017 r. Ministerstwo zleciło dokonanie analizy realizowanych zadań jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz opracowanie dla wszystkich jednostek objętych przeglądem zaleceń i rekomendacji pod kątem dostosowania do postanowień Konwencji. Projekt jest realizowany w jednostkach samorządu terytorialnego z terenu każdego województwa oraz na szczeblu centralnym, w jednostkach administracji rządowej. Zakończenie realizacji projektu zaplanowano na koniec I kwartału 2019 r.

(dowód: akta kontroli str. 14-21, 25-34)

3. W sierpniu 1997 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych¹³. W ramach monitorowania działań na rzecz respektowania praw osób niepełnosprawnych, w Ministerstwie opracowano informacje Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o podejmowanych na rzecz realizacji postanowień Karty Praw Osób Niepełnosprawnych. W informacjach o działaniach poszczególnych resortów i urzędów centralnych w latach 2015 i 2016, przedstawiono m.in. podjęte działania i inicjatywy na rzecz zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. I tak, działania takie były podejmowane w zakresie poprawy dostępności:

- ogólnodostępnych budynków w każdym z resortów i w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- budynków uczelni publicznych (w 2015 r. 41 uczelni publicznych otrzymało z budżetu państwa środki w łącznej kwocie 234,7 tys. zł na dofinansowanie 59 inwestycji, których zakres robót obejmował dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, a w 2016 r., 43 uczelnie publiczne otrzymały środki w łącznej kwocie 195,7 tys. zł na dofinansowanie 63 takich przedsięwzięć),
- instytucji kultury (m.in. w ramach realizacji programów „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”, „Kultura i dziedzictwo kulturowe”, w 2015 r. realizowano odpowiednio 22 i 79 projektów i przedsięwzięć uwzględniających stworzenie warunków dostępności obiektów kultury dla osób z różnymi niepełnosprawnościami),
- zbiorów bibliotek (np. w 2015 r. prowadzono działania włączające dział zbiorów dla niewidomych Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego do projektów służących ułatwieniu faktycznej wymiany formatów książek dostępnych dla osób niewidomych i słabowidzących zgrupowanych w ramach inicjatywy Accessible Books Consortium),
- zakładów penitencjarnych, sądownictwa i Policji (np. w 2016 r. w trakcie przystosowywania do potrzeb osób niepełnosprawnych było 25 budynków Służby Więziennej; wprowadzono wymóg projektowania budynków sądów w taki sposób, aby mogły być użytkowane przez osoby w każdym wieku, z różnym

¹³ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (MP, Nr 50, poz. 475)

stopniem sprawności, przy uwzględnionych czynnikach związanych ze zdolnością poruszania się, widzenia, słyszenia i pojmowania).

- transportu drogowego i kolejowego (np. Urząd Transportu Kolejowego prowadził m.in. prace nad ujednoczeniem procesu obsługi i wsparcia pasażerów o ograniczonej możliwości poruszania się; działania dostosowawcze miały być podejmowane we wszystkich realizowanych i planowanych projektach inwestycyjnych przez przewoźników pasażerskich, w odniesieniu do dworców kolejowych przez PKP S.A. - głównego zarządcę dworców w Polsce, a w odniesieniu do peronów i prowadzących do nich przejść nadziemnych i podziemnych - przez narodowego zarządcę infrastruktury kolejowej, tj. PKP PLK S.A.).

(dowód: akta kontroli str. 279-288, 1156-1203)

4. Ministrowi powierzono realizację „Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020”¹⁴ (dalej: Założenia). W dokumencie tym ujęto rekomendacje skierowane do wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz osób starszych, bez wskazania celów operacyjnych i wskaźników ich pomiaru. Jednym z celów przyjętych w Założeniach było wspieranie przestrzennego planowania architektonicznego, dostosowanego do potrzeb wszystkich (projektowanie uniwersalne) z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych, w tym osób starszych. W lutym 2016 r. Minister powołał Radę do spraw polityki senioralnej, której priorytetowym zadaniem było zweryfikowanie i aktualizacja Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej. Powołany w ramach Rady zespół do spraw opracowania kierunków polityki senioralnej, przygotował projekt dokumentu pod nazwą „Polityka społeczna wobec osób starszych do roku 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność”. Projekt został przyjęty przez Radę do spraw Polityki Senioralnej w sierpniu 2017 r. i przekazany do dalszych prac międzyresortowemu zespołowi do spraw opracowania projektu polityki społecznej państwa wobec osób starszych do roku 2030¹⁵. Zakłada on m.in.: kształtowanie przestrzeni publicznej przyjaznej osobom starszym poprzez likwidację barier urbanistycznych, architektonicznych i komunikacyjnych oraz propagowanie projektowania uniwersalnego, ułatwienie uczestnictwa w kulturze, działalności artystycznej, programach aktywności sportowej, rekreacyjnej i turystycznej osób starszych oraz wspieranie działalności ukierunkowanej na likwidację funkcjonujących barier w środowisku zamieszkania osób starszych. Zakłada się, że wdrożenie założeń Polityki będzie koordynował i monitorował Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a odpowiedzialnymi za realizację będą: Minister Infrastruktury i Budownictwa, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz jednostki samorządu terytorialnego.

(dowód: akta kontroli str. 697-877)

5. Realizując politykę społeczną wobec osób starszych, Ministerstwo wdraża dwa wieloletnie programy: „Senior+” oraz „Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020”.

Celem strategicznym Programu Senior+ jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym i zwiększenie miejsc w placówkach Senior+, przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju na ich terenie Dziennych Domów Senior+ i Klubów Senior+. Zgodnie z wymogami programów,

¹⁴ Uchwała nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 (M.P. z 2014 r. poz. 118).

¹⁵ Zarządzenie nr 25 z 4 września 2017 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw opracowania projektu polityki społecznej państwa wobec osób starszych do roku 2030 (Dz. Urz. MRPiPSp. poz. 26).

mogą być one realizowane w placówkach pozbawionych barier funkcjonalnych, usytuowanych w miejscach dostępnych dla seniorów oraz przystosowanych do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Według sprawozdania z realizacji Programu Senior+ w 2016 r., w jego ramach utworzono 28 nowych placówek oraz zapewniono funkcjonowanie 95 już istniejących dziennych domów seniora. Na realizację Programu w 2016 r. wydatkowano 10.729 tys. zł, co stanowiło 67,9% planu. Niepełne wykorzystanie zaplanowanych na 2016 r. środków finansowych spowodowane było rezygnacją jednostek samorządu terytorialnego z udziału w programie. Z inicjatywy Ministerstwa zmodyfikowano założenia Programu Senior+. Podwyższono kwotę dofinansowania na utworzenie i wyposażenie placówki oraz podwyższono koszty miesięcznego funkcjonowania placówki przypadające na jednego uczestnika Dziennego Domu Senior+. Jednocześnie obniżono minimalne standardy warunków lokalowych dziennego domu, pozbawionego barier funkcjonalnych, co powinno przyczynić się do zwiększenia możliwości uczestniczenia jednostek samorządu terytorialnego w programie. Wprowadzono także nowy rodzaj placówki – Klub Seniora+. Ogólna kwota środków z budżetu państwa przeznaczona w 2017 r. na realizację Programu Senior+ uległa zmniejszeniu o 30 mln zł, z 370 mln zł do 340 mln zł. Zmniejszenie wynikało z niewykorzystania środków na realizację Programu w latach poprzednich (w 2015 r. wykorzystano 25 mln zł z 30 mln, w 2016 r. wykorzystano 15 mln zł z 30 mln zł). W 2017 r. na projekty finansowane w ramach Programu Senior+ przeznaczono 28 mln zł, w tym na utworzenie 35 Dziennych Domów i 96 Klubów przyznano dofinansowanie w kwocie 19,9 mln zł, a na funkcjonowanie 124 placówek - kwotę 8,4 mln zł. W projekcie do ustawy budżetowej na 2018 r. na realizację programu wieloletniego Senior+ zaplanowano 80 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 878-914)

W ramach programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, którego celem jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie aktywności społecznej, jednym z kryteriów przyznania dofinansowania jest dostosowanie projektów do możliwości osób starszych, w tym brak barier funkcjonalnych. Dofinansowanie można było uzyskać na aktywizację społeczną osób starszych w ramach czterech priorytetów: edukacja osób starszych, aktywność społeczna promująca integrację wewnętrzną i międzypokoleniową, partycypacja społeczna osób starszych, usługi społeczne dla osób starszych. W 2016 r. dofinansowano 432 projekty na łączną kwotę 37,9 mln zł. W dofinansowanych projektach udział wzięło 158.859 osób w wieku powyżej 60 lat, w tym 10.963 osób niepełnosprawnych. W ramach programu, w 2017 r., dofinansowanie otrzymało 370 projektów na łączną kwotę 37,9 mln zł. W 2017 r. w dofinansowanych projektach udział wzięło 179.338 osób starszych, w tym 10.577 osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 927-930)

6. W latach 2016-2017 Ministerstwo uczestniczyło w procesie opiniowania projektów aktów prawnych pod kątem uwzględnienia w nich rozwiązań odpowiadających na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, w związku z czym zgłosiło m.in. następujące postulaty:

- umożliwienia osobom niewidomym lub niedowidzącym zapoznania się z prawami pacjenta w innej formie niż tylko pisemna (np. dźwiękowej),
- przeznaczania przez jednostki samorządu terytorialnego części oświatowej subwencji ogólnej, w wysokości nie niższej niż naliczona, na edukację dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w szczególności niepełnosprawnych oraz dostosowanie podręczników do

potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych,

- uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych i zagwarantowania dostępności do usług i obiektów takich jak noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie,
- stosowania zasad projektowania uniwersalnego przy tworzeniu lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych oraz uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych w ustawie o ochronie praw lokatorów z mieszkaniowego zasobu gmin,
- stosowania oznaczeń w alfabecie Braille'a lub fotokodów QR m.in. na wzorach oświadczeń, deklaracji i informacji podatkowych w zakresie podatku od osób fizycznych,
- dostosowania do Web Content Accessibility Guidelines 2.0 dziennika elektronicznego, aplikacji do obsługi elektronicznej Karty Dużej Rodziny, Rejestru Należności Publicznych, wzorów formularzy stosowanych przy wykonywaniu obowiązku meldunkowego,
- uwzględnienia potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności w ogólnodostępnych punktach elektrycznego ładowania pojazdów,
- informowania o dostępności usług turystycznych dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej i niepełnosprawnych,
- zapewnienia dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych usług zaufania i identyfikacji elektronicznej i produktów stosowanych do świadczenia tych usług,
- uwzględnienia w Kodeksie urbanistyczno-budowlanym dostępności obiektów budowlanych dla osób o ograniczonej sprawności, w tym osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w zakresie realizacji zasad projektowania uniwersalnego,
- uwzględnienia zasad projektowania uniwersalnego w projektach miejscowego planu rewitalizacji w części tekstowej oraz zakresu i formy wizualizacji ustaleń miejscowego planu rewitalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 72-278)

7. W latach 2016-2017 Ministerstwo uczestniczyło w procesie opiniowania projektów dokumentów rządowych pod kątem uwzględnienia w nich rozwiązań odpowiadających na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, w związku z czym zgłosiło m.in. następujące postulaty:

- uzupełnienia projektu Narodowego Programu Mieszkaniowego o opis działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności poruszających się na wózkach lub przy pomocy kul oraz wprowadzenia dodatkowego kryterium osób uprawnionych,
- zwiększenia szans na uczestnictwo w Programie „Mieszkanie+” osób niepełnosprawnych oraz rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi, dodatkowo punktowanymi kryteriami („niepełnosprawność” lub „dziecko niepełnosprawne”),
- uwzględnienia w Planie Rozwoju Elektromobilności zagadnień dostępności samochodów elektrycznych dla osób niepełnosprawnych,
- wprowadzenia w dokumencie „Koncepcja wdrożenia polskiego dowodu osobistego z warstwą elektroniczną” oznaczeń wykonanych w alfabecie Braille'a,
- ustawowego procentowego podwyższenia udziału programów dostępnych dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku i słuchu w kwartalnym czasie nadawania programów telewizyjnych, w stosunku do wszystkich nadawców (publicznych i niepublicznych),

- uwzględnienia praktycznych rozwiązań projektowych i architektonicznych w dokumentach „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami” oraz „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami mając na uwadze koncepcję uniwersalnego projektowania”, z uwzględnieniem koncepcji projektowania uniwersalnego,
- obligatoryjnego zezwolenia na parkowanie pojazdów, którymi poruszają się osoby niepełnosprawne w tworzonych przez rady miasta strefach ograniczonego lub zakazanego ruchu pojazdów.

(dowód: akta kontroli str. 72-278)

8. W listopadzie 2017 r. Minister objęła patronatem honorowym konferencję organizowaną przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy pt. „Mobilność motoryzacyjna osób niepełnosprawnych, jako czynnik wspierający aktywność zawodową i społeczną”. Konferencji towarzyszyła wystawa motoryzacyjna dotycząca adaptacji pojazdów do potrzeb osób niepełnosprawnych, prezentująca nowoczesne możliwości inżynierii i techniki w zakresie adaptacji pojazdów, które umożliwiają osobie niepełnosprawnej kierowanie pojazdami, co wpływa na ich mobilność i samodzielność.

Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych, objął patronatem między innymi takie inicjatywy jak:

- ogólnopolski konkurs organizowany przez Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego „Modernizacja Roku 2017”, popularyzujący projektowanie uniwersalne,
- konkurs organizowany przez Fundację Widzialni „Strona Internetowa bez Barier” oraz konferencję „Włączenie Cyfrowe”, promujące tworzenie serwisów internetowych dostępnych dla osób niepełnosprawnych i starszych,
- festiwal „Kultura Bez Barier”, w ramach którego podejmowane są działania na rzecz umożliwienia osobom niepełnosprawnym korzystania na równych zasadach z dóbr kultury,
- konkurs organizowany przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego, „Samorząd Równych Szans”, promujący dobre praktyki samorządów lokalnych na rzecz zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych i starszych,
- konferencja organizowana przez Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji dotycząca praktycznych aspektów stosowania norm WCAG 2.0 w systemach teleinformatycznych,
- ogólnopolska konferencja organizowana przez Towarzystwo Urbanistów Polskich pt. „Miasto dostępne”, która promowała eliminację przeszkód i barier architektonicznych poprzez zastosowanie projektowania uniwersalnego,
- kampania społeczna organizowana przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Generalnego Inspektora Transportu Drogowego, dotycząca podniesienia świadomości przewoźników drogowych o potrzebach i prawach niepełnosprawnych podróżnych.

(dowód: akta kontroli str. 582-627)

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

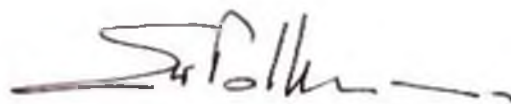
Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 7 lutego 2018 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Ewa Polkowska

.....
podpis

¹⁶ Dz. U z 2017 r. poz. 524, ze zm.